

Działania polskich organizacji pozarządowych adresowane do Białorusi

**Opracowanie Fundacji im. Stefana Batorego
we współpracy z Grupą Zagranica**

WSTĘP

Nasze opracowanie przedstawia działania polskich organizacji pozarządowych kierowane do odbiorców z Białorusi. Choć część organizacji obecna jest na tym terenie od ponad 10 lat, w opracowaniu wykorzystano głównie informacje o projektach realizowanych w latach 1998 – 2002 oraz zaplanowanych na rok 2003. Celem tego zestawienia jest pokazanie skali i tematyki współpracy, jak również wskazanie na najważniejsze czynniki mające wpływ na jej kształt.

Dla wszystkich wymienionych w opracowaniu polskich organizacji działalność międzynarodowa jest priorytetowa, a Białoruś jest jednym z głównych partnerów. Zróżnicowane są zarówno kierunki działań, jak i formy ich realizacji. Obejmują edukację obywatelską, prawa człowieka, oświatę, reformy gospodarcze i polityczne, kulturę, ekologię. Przyjmują formę wizyt studyjnych, szkoleń, warsztatów, konferencji i spotkań kulturalnych, staży i stypendiów realizowanych często w ramach wieloletnich projektów. Adresatami są działacze organizacji pozarządowych, dziennikarze, nauczyciele, naukowcy, studenci, młodzież, przedstawiciele samorządów lokalnych.

Projekty białoruskie wspierane są ze źródeł polskich i zagranicznych. Znaczący udział w finansowaniu projektów mają Fundacja im. Stefana Batorego i program Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności – Przemiany w Regionie RITA, administrowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji oraz darczyńcy zagraniczni zainteresowani wspieraniem działań na Białorusi tj. National Endowment for Democracy, Open Society Institute, Charity Know How Fund czy Freedom House. Innym coraz powszechniej wykorzystywanym źródłem finansowania są programy pomocowe prowadzone przez ambasady państw zachodnich w Polsce. W projektach o charakterze lokalnym widoczne jest zaangażowanie środków polskich samorządów. W niewielkim stopniu wykorzystywane są środków publiczne lub finansowanie z programów Unii Europejskiej.

Czynnikami wpływającymi w zasadniczy sposób na kształt współpracy organizacji pozarządowych z partnerami na Białorusi są przede wszystkim regulacje prawne wprowadzające kontrolę państwa nad przekazywaniem środków pomocowych na Białoruś (Dekret Prezydenta Republiki Białoruś Nr 8 "O niektórych sposobach doskonalenia trybu otrzymywania i wykorzystywania bezzwrotnej pomocy zagranicznej" z 12 marca 2001) oraz nieustające działania represyjne w stosunku do organizacji pozarządowych w tym kraju.

Organizacje, które zdecydowałyby się na ścisłe przestrzeganie Dekretu, w praktyce zgodziłyby się na utratę znacznej części środków (szacunki mówią nawet o 60%) w wyniku różnic kursowych i opodatkowania lub utratę całej sumy grantu na rzecz państwa w przypadku niezatwierdzenia projektu przez Departament ds. Działalności Humanitarnej przy Prezydencie Republiki Białoruś. Większość polskich organizacji określa ryzyko takich scenariuszy jako bardzo wysokie i nie podejmuje prób rejestrowania świadczonej pomocy.

Bardzo ważnym czynnikiem jest także bezpieczeństwo partnerów białoruskich. Na porządku dziennym są różne inspekcje, których celem jest znalezienie pretekstu do wszczęcia procedury likwidacji organizacji białoruskich. Zatem z punktu widzenia białoruskich partnerów dobrowolne dostarczanie organom państwa dowodów na to, że uzyskują pomoc zagraniczną jest działaniem na ich szkodę i może prowadzić jedynie do masowej likwidacji organizacji pozarządowych. Dotychczasowe działania władz zdają się jedynie potwierdzać te obawy.

Dużą barierą we współpracy z białoruskimi organizacjami o orientacji pro demokratycznej jest brak systematycznie odnawianej, wiarygodnej informacji o nich oraz brak efektywnego mechanizmu identyfikowania partnerów do realizacji wspólnych międzynarodowych projektów. Dostępne w internecie bazy danych zawierają jedynie dane organizacji posiadających oficjalną rejestrację. Wiele ciekawych partnerów działa na Białorusi nieoficjalnie ponieważ władze odmówiły im rejestracji.

W sytuacji, gdy bezpośrednie wspieranie działań organizacji białoruskich jest ryzykowne i trudne do przeprowadzenia, projekty partnerskie wydają się rozwiązaniem optymalnym. Ich zaletą jest nie tylko częściowe ułatwienie finansowania projektów na terenie Białorusi, ale również możliwość przekazywania tam wiedzy i standardów pracy trzeciego sektora z Polski i innych krajów. Długoletnia współpraca, która angażuje partnerów już na etapie tworzenia koncepcji projektów, daje możliwość instytucjonalnego wzmocnienia i rozwoju partnerów białoruskich oraz przygotowuje polskie organizacje do prowadzenia projektów wielostronnych.

Znaczenie działań polskiego trzeciego sektora na Białorusi zależeć będzie w dużej mierze od możliwości poszerzenia grona zaangażowanych organizacji i instytucji polskich i białoruskich. Konieczne jest wypracowanie długofalowej polityki darczyńców zagranicznych i państwa polskiego w stosunku do Białorusi i uruchomienie stabilnych programów pomocowych oraz lepsze wykorzystanie możliwości jakie może dać współpraca z polskimi placówkami dyplomatycznymi na Białorusi.

Długofalowe projekty adresowane do Białorusi prowadzą:

1. Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych (CASE)
2. Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska – Białoruś

3. Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego
4. Fundacja Dobro Lokalne
5. Fundacja Edukacja dla Demokracji
6. Fundacja im. Stefana Batorego
7. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
8. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
9. Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne IDEE
10. Wspólnota Kulturowa Borussia

Zarówno powyższa lista jak również zawarte w kolejnych rozdziałach opisy projektów i metryczki organizacji powstały w oparciu o dane uzyskane od polskich grantodawców oraz na podstawie odpowiedzi na ankiety skierowane do ponad 20 polskich organizacji pozarządowych, dla których współpraca z Białorusią nie ma charakteru incydentalnego, ale stanowi ważny element działalności programowej.

Rozdział I zawiera opisy 177 projektów dotyczących Białorusi, zrealizowanych przez polskie organizacje pozarządowe w latach 1998-2003, w tym: 127 projektów dwustronnych oraz 50 wielostronnych.

W rozdziale II przedstawiamy opisy 10 wymienionych powyżej organizacji, ich dotychczasowych działań oraz planów wobec Białorusi.

I. OPISY PROJEKTÓW

1. Projekty dwustronne polsko-białoruskie

1.1 Przekazywanie wiedzy i wymiana informacji

Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska – Białoruś, Białystok

1.1.1 (od 1999) projekt: "Mam prawo – projekt obrony praw człowieka" - utrzymywanie 20 biur regionalnych Centrum Obrony Praw Człowieka "Wiosna" monitorujących przestrzeganie praw człowieka na Białorusi

finansowanie: National Endowment for Democracy

1.1.2 (1999-2002) realizowany we współpracy z Fundacją im. Lwa Sapiehy

projekt: "Samorząd terytorialny na Grodzieńszczyźnie – stan dzisiejszy i perspektywy" – szkolenia i kursy dla działaczy samorządowych z Białorusi

finansowanie: Ambasada Wielkiej Brytanii w Polsce

1.1.3 (2000) konferencja "Od państwa autorytarnego do państwa demokratycznego – charakter reform ustrojowych i gospodarczych w Republice Białoruś"

finansowanie: Fundacja Adenauera

1.1.4 (2000) konferencja i kurs dla dziennikarzy niezależnej prasy z regionu grodzieńskiego przedstawiający rynek prasy lokalnej w województwie podlaskim

1.1.5 (2002) szkolenie w Białymstoku i staże dla dziennikarzy białoruskich w "Gazecie Wyborczej", "Wprost" i "Unia&Polska"

1.1.6 (2002) tłumaczenie, publikacja i prezentacja polskiego wydania książki "Kronika naruszeń praw człowieka na Białorusi", przygotowanego przez Centrum Obrony Praw Człowieka "Wiosna"

finansowanie: National Endowment for Democracy

1.1.7 (2002-2003) projekt: "Kreowanie współpracy samorządowej w dziedzinie rozwoju współpracy małych i średnich przedsiębiorstw Obwodu Grodzieńskiego i Województwa Podlaskiego"

finansowanie: w ramach brytyjsko-polsko-białoruskiej współpracy międzyregionalnej

1.1.8 (od 2001) prowadzenie Internetowego Biuletynu Informacyjnego www.bialorus.pl, zawierającego materiały analityczne oraz informacje na temat aktualnych wydarzeń politycznych, gospodarczych i kulturalnych w relacjach polsko-białoruskich i na linii Białoruś-Unia Europejska, oraz pozwalającego nawiązać kontakty polskim i białoruskim organizacjom pozarządowym

1.1.9 we współpracy z Fundacją im. Lwa Sapiehy w Grodnie

projekt: Szkoła Społeczna Samorządu Terytorialnego, przygotowująca profesjonalnych pracowników samorządowych; towarzyszy jej wydawanie miesięcznika "Grodzieński Biuletyn Samorządowy"

finansowanie: Ambasada Wielkiej Brytanii w Polsce

Centrum Stosunków Międzynarodowych, Warszawa

1.1.10 (2001) projekt: "Młodzież" – Szkoła Edukacji Obywatelskiej dla młodych Białorusinów, czwarta edycja

Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego, Gdańsk

1.1.11 (2001) cykl szkoleń dla dziennikarzy mediów lokalnych oraz osób działających w organizacjach pozarządowych na Białorusi

finansowanie: RITA

1.1.12 (2003–2004) cykl szkoleń dla lokalnych organizacji pozarządowych promujących turystykę i rekreację oraz prywatnych przedsiębiorców turystycznych

finansowanie: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Ambasada USA, Fundacja Przedsiębiorców Europejskich oraz DMK

Fundacja Dobro Lokalne, Warszawa

1.1.13 (2000) wspólnie z Ambasadą RP na Białorusi,

Międzynarodowa Konferencja Samorządowa: "Polski samorząd i model rozwoju regionalnego na Białorusi"

1.1.14 (2001) projekt: "Białorusini w Polskich Samorządach" – pięć tygodniowych wizyt studyjnych dla białoruskich samorządowców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i dziennikarzy w polskich samorządach lokalnych

1.1.15 (2002) uczestnictwo w seminarium zorganizowanym przez Organization for Security and Co-operation in Europe - Advisory and Monitoring Group in Belarus podsumowującym wizyty w Polsce: "The Seminar of the Concept of Local self-government in the Republic of Belarus on the basis of the Czech, Polish, Latvian Experience"

1.1.16 projekt: "Rola samorządów w kształtowaniu tożsamości kulturowej na poziomie lokalnym" - cykl seminariów dla samorządowców na Białorusi. Seminaria odbyły się w Kobryniu, Bychowie, Fanipolu, Głusku, Czerikowie i Brześciu

1.1.17 (2002) przekazanie książek dla biblioteki Instytutu Polskiego w Mińsku na Białorusi

Fundacja Edukacja dla Demokracji, Warszawa

1.1.18 (od 1994) we współpracy z wieloma innymi organizacjami pozarządowymi projekt: "Działalność na Białorusi zespołów trenerskich wspierających społeczności lokalne poprzez edukację obywatelską"

1.1.19 (1999-2000) projekt: "Edukacja obywatelskie w szkole i organizacjach pozarządowych" - program kształcenia nauczycieli, liderów samorządów uczniowskich, redaktorów gazet szkolnych oraz lokalnych NGO na Białorusi. finansowanie: National Endowment for Democracy

1.1.20 (2000) Zainicjowanie działalności klubów aktywnego nauczyciela w Żodinie i Boryspolu wspólnie z organizacją "Nowa Kastalia" z Żodina

1.1.21 (2002) Udział trzech przedstawicieli lokalnej administracji oświatowej w tygodniowym stażu w Polsce.

1.1.22 (2001-2002) projekt: "Demokracja w szkole" - program kształcenia nauczycieli, liderów samorządów uczniowskich, redaktorów gazet szkolnych na Białorusi. W ramach programu zorganizowano 40 warsztatów, wydanie książki "Nauczanie inaczej – strategie dla aktywnego nauczania", dwie edycje biuletynu nauczycielskiego "Nowe Wiedzy"

finansowanie: National Endowment for Democracy

1.1.23 (1999-2002) podstawowe szkolenie umiejętności trenerskich dla przedstawicieli sektora pozarządowego na Białorusi (od 2002 wspólnie z WCD IDEE)

Fundacja Gospodarcza, Gdynia

1.1.24 (2000) współpraca z białoruskimi związkami zawodowymi i organizacjami pozarządowymi z Pińska, Baranowicz i Borysowa mająca na celu przekazanie polskich doświadczeń dotyczących wypracowania skutecznych metod rozwiązywania problemów lokalnych

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Polskie Stowarzyszenie Psychologów Praktyków, Kraków

1.1.25 (2000) projekt: "Partnerski Program Edukacji Psychologicznej dla Nauczycieli" - cykl szkoleń dla 20 nauczycieli białoruskich na temat rozpoznawania i przeciwdziałania skutkom patologii społecznych wśród młodzieży

finansowanie: Fundacja im. Stefana. Batorego

Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa

1.1.26 (2000) projekt: Wizyta przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych na Białorusi (Mińsk, Grodno, Brześć, Witebsk, Mohylew) w celu wymiany informacji i doświadczeń między organizacjami i instytucjami zajmującymi się aktywizacją lokalnych środowisk, pomocą społeczną, edukacją pozaszkolną, samorządową i obywatelską, wspieraniem środowisk kobiecych

1.1.27 (2000) seminarium: "Białoruś – ukryty potencjał?" – próba oceny obecnej sytuacji politycznej, ekonomicznej i społecznej na Białorusi oraz zdefiniowanie zadań możliwych do realizacji w momencie gdy nastąpią zmiany polityczne

1.1.28 (2001) seminarium: "Białoruś przed wyborami prezydenckimi – warunki działania i rola białoruskich organizacji pozarządowych" – spotkanie informacyjne dla przedstawicieli polskich organizacji poświęcone utrudnieniom finansowania projektów w tym kraju, wprowadzonym przez Dekret Prezydenta Białorusi Nr 8 "O niektórych sposobach doskonalenia trybu otrzymywania bezzwrotnej pomocy zagranicznej"

1.1.29 (2001) we współpracy ze Wschodnioeuropejskim Centrum Demokratycznym IDEE, publikacja: "Zapomniany sąsiad – Białoruś w kontekście rozszerzania UE"

1.1.30 (2001) we współpracy z polskimi wydawnictwami i Instytutem Polskim w Mińsku

przekazanie bibliotekom uniwersyteckim na Białorusi ważnych publikacji ostatnich lat z dziedziny ekonomii, politologii, prawa, socjologii oraz nauk humanistycznych

1.1.31 (2001-2003) projekt: "Edukacja pozaszkolna w Polsce" – cykl wizyt studyjnych, staży i konferencji, których celem była aktywizacja społeczna i podniesienie kwalifikacji zawodowych nauczycieli – grupy mogącej oddziaływać na proces kształtowania społeczeństwa otwartego na Białorusi

1.1.32 (od 2001) projekt: "Drogi do demokracji i wolnego rynku" – cykl wykładów dotyczących transformacji gospodarczej i politycznej, prowadzonych przez uczonych z krajów Europy Środkowej i Wschodniej na uczelniach białoruskich

1.1.33 (2002-2003) projekt: "Zachodni wybór dla Białorusi – przygotowanie scenariuszy przyszłych reform" – cykl seminariów z udziałem środkowoeuropejskich ekspertów służących opracowaniu poszczególnych zagadnień dotyczących reform, zakończony opublikowaniem wyników prac

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego, National Endowment for Democracy

Fundacja Międzynarodowe Centrum Kształcenia i Rozwoju Gospodarczego, Mielec

1.1.34 (1999) projekt: "Droga do samorządności" – cykl seminariów i warsztatów na temat rozwoju samorządności, roli i wpływu NGOs na rozwój demokracji lokalnej finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.1.35 (2000) we współpracy z Centrum Innowacji Socjalnych w Mińsku, projekty: "Zarządzanie projektami socjalnymi" oraz "Zarządzanie Informacją" skierowane do organizacji białoruskich

finansowanie: Charity Know How

Fundacja Młoda Demokracja, Lublin

1.1.36 Pomoc przy tworzeniu na Białorusi i na Ukrainie Wschodniego Centrum Kreowania Liderów "Kuźnia"

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej

1.1.37 (2001) Centrum Szkoleniowe w Białymstoku, we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Sokółce,

projekt: zajęcia dla przedstawicieli organizacji młodzieżowych z Litwy i Białorusi dotyczące planowania pracy i opracowywania projektów prowadzone przez trenerów Centrum Szkoleniowego

1.1.38 (1998 – 2001) Centrum Szkoleniowe w Szczecinie, we współpracy z Fundacją Lwa Sapiehy w Mińsku,

projekt: "Kształtowanie struktur społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi" – w wyniku jego realizacji powstał ok. 30-osobowy zespół wykładowców i trenerów oraz został wydany białoruski podręcznik "Do demokracji przez społeczeństwo obywatelskie"

finansowanie: Komisja Europejska – Program Phare-Tacis

1.1.39 (2001) Centrum Szkoleniowe w Szczecinie we współpracy z partnerami z Białorusi,

projekt: "Dziennikarze dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi" – przeszkolenie 60 młodych dziennikarzy z Białorusi z Mińska, Brześcia, Mohylewa i Grodna; wydanie 12 numerów gazet warsztatowych oraz podręcznika w języku białoruskim "Poradnik białoruskiego dziennikarza"; przeszkolono w zakresie komunikacji społecznej ok. 100 Białorusinów

finansowanie: Komisja Europejska – Program Phare-Tacis

1.1.40 (2001-2002) Centrum Szkoleniowe w Szczecinie we współpracy z Grodzieńską Szkołą Praw Człowieka

projekt: "Młodzi liderzy dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego" – warsztaty i wizyty studyjne mające na celu stworzenie grupy młodych liderów zdolnych zorganizować formalną lub nieformalną grupę i realizować wspólnie podjęte zadania

finansowanie: Ambasada Kanady w Polsce

1.1.41 (2001–2002) Centrum Szkoleniowe w Szczecinie we współpracy z Fundacją im. Lwa Sapiehy w Grodnie,

projekt: "Przez edukację do społeczeństwa obywatelskiego" – prowadzenie szkoleń i publikacja broszur z zakresu kreowania działań i struktur tworzących społeczeństwo obywatelskie zdolne do rozwoju demokracji i gospodarki rynkowej, przeszkolenie nauczycieli i organizatorów przyszłych działań finansowanie: Komisja Europejska

1.1.42 (2002) Centrum Szkoleniowe w Szczecinie we współpracy z Fundacją im. Lwa Sapiehy z Grodna,

projekt: "Budowanie społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi" – warsztaty z udziałem wcześniej wyszkolonych trenerów, organizowane dla młodzieży białoruskiej, nauczycieli oraz organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą oraz zajmujących się edukacją na północnej Białorusi

finansowanie: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów RP – w ramach zadania "Pomoc techniczna państwom w drodze transformacji"

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa

1.1.43 (2001) projekt: "Planowanie strategiczne działania na rzecz interesu publicznego" – seminaria dla działaczy organizacji pozarządowych i związków zawodowych oraz studentów, na temat monitoringu praw człowieka, pobudzania aktywności obywatelskiej i konsultacje eksperckie

1.1.44 (2001) seminaria dla nauczycieli nt. metod nauczania praw człowieka, prowadzone w Polsce i na terenie Białorusi

1.1.45 (2000-2001) seminaria na temat wolności słowa dla dziennikarzy prasy lokalnej, prowadzone przez trenerów Fundacji w różnych miastach Białorusi

Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Wieżyca

1.1.46 (2001) we współpracy z Białoruskim Towarzystwem Kulturalnym CHATKA

projekt: szkolenia i wizyty studyjne dla dziennikarzy z Białorusi

"La Strada" Fundacja Przeciwko Handlowi Kobietami, Warszawa

1.1.47 (2000) projekt: "Ariadna" – prowadzenie centrum informacji i telefonicznej linii zaufania w celu zapobiegania handlowi kobiet

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Lubelski Ośrodek Samopomocy, Lublin

1.1.48 (2001) cykl szkoleń dziennikarskich dla młodzieży i studentów, zakończony konkursem na najlepszą gazetkę szkolną i uczelnianą Witebszczyzny

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Polska Sekcja Międzynarodowej Komisji Prawników, Warszawa

1.1.49 współpraca z prawnikami opozycyjnymi na Białorusi – wykłady, seminaria, pobyty stażowe młodych prawników Białoruskich w Polsce. Raport na temat sytuacji niezależnych środowisk na Białorusi

Polskie Stowarzyszenie Edukacji Prawnej, Warszawa

1.1.50 (2000) program edukacji prawnej "Street Law" adresowany do młodzieży białoruskiej

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Stowarzyszenie Gmin Puszczy Białowieskiej, Hajnówka

1.1.51 we współpracy z Rejonowymi Komitetami w Prużanach, Swistoczy i Kamieńcu na Białorusi, projekt: "Łączy nas Puszcza Białowieska" – spotkania w celu wzmocnienia współpracy między władzami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi z Polski i Białorusi, wypracowania wspólnych działań w ramach Euroregionu Puszcza Białowieska, utworzonego w 2002 roku
finansowanie: RITA

Starostwo Powiatowe Hajnówka

1.1.52 (2002) we współpracy z Ośrodkiem Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku, Stowarzyszenie Przyjaciół XI LO w Białymstoku
projekt: "Letnia Szkoła Integracji Europejskiej", z udziałem młodych osób z Rejonów Prużańskiego i Kamienieckiego

1.1.53 (2002) wizyta poświęcona realizacji programu o rozwoju agroturystyki w Powiecie Hajnowskim
finansowanie: Powiat Hajnówka

1.1.54 (2003) wspólny projekt z regionami Kamienieckim, Prużańskim
współpraca w zakresie edukacji ekologicznej, edukacji, ekoturystyki i wzmocnienia samorządów i rejonów w transgranicznym obszarze Puszczy Białowieskiej
finansowanie: Komisja Europejska – Phare–Takis

Stowarzyszenie B-4, Rzeszów

1.1.55 (2000) projekt: pomoc i opieka nad białoruskimi dziećmi i młodzieżą w trudnej sytuacji rodzinnej i materialnej
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Stowarzyszenie "Dzielimy się tym co mamy", Warszawa

1.1.56 (2003) we współpracy z organizacją "Chazenia" z Zastawia na Białorusi
projekt: "Dzielimy się tym co mamy" – rozwinięcie idei wolontariatu w ramach programu "Ekipa Świętego Mikołaja"; cykl staży i szkoleń dla uczestników, uczestnictwo wolontariuszy z Polski i Białorusi
finansowanie: RITA

Stowarzyszenie Szkoła Liderów, Warszawa

1.1.57 (2003) we współpracy z Białoruską Asocjacją Centrów Zasobów Informacji (BARC – Belarusian Association of Resource Centers)
projekt: "Białoruska Szkoła Liderów" – szkolenie w ośrodku szkoleniowym "Mała Wieś" pod Warszawą oraz wizyty studyjne, których celem jest zapoznanie uczestników z zasadami funkcjonowania państwa demokratycznego i społeczeństwa obywatelskiego
finansowanie: Rząd Wielkiej Brytanii oraz MSZ RP i Kancelaria Prezesa Rady Ministrów RP

Stowarzyszenie Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne–IDEE, Warszawa

1.1.58 (2001) "Pedagog" – projekt wsparcia nauczycieli i wychowawców podstawowych szczebli systemu edukacyjnego na Białorusi
finansowanie: RITA

1.1.59 (2003) we współpracy z Komitet Wyborców Ukraińskich, Towarzystwem Lwa (Ukraina)
konferencja: "Koordynacja działań organizacji zagranicznych na Białorusi", która zgromadziła działające na Białorusi organizacje z Polski, Czech, Holandii, Litwy, Słowacji, Szwecji, Stanów Zjednoczonych, Rosji i Ukrainy.

Związek Białoruskich Uchodźców Politycznych w Polsce, Białystok

1.1.60 (2001) Działania: udział członków Związku w czterech procesach ekstradycyjnych białoruskich emigrantów politycznych we Wrocławiu, Białymstoku i Warszawie; udzielenie pomocy prawnej 14 osobom; informowanie białoruskiego i polskiego społeczeństwa o problemach i życiu białoruskich uchodźców w Polsce; przygotowanie i wydanie artykułów w białoruskich i polskich mediach; informowanie nowych osób ubiegających się o statut uchodźcy; skierowany dla dzieci projekt "Moja szkoła", we współpracy ze stowarzyszeniem "Centrum praw człowieka"

1.2 Działania doradcze i monitoring

Centrum Analiz Społeczno–Ekonomicznych, Warszawa

1.2.1 (1999) we współpracy z Instytutem Prywatyzacji i Zarządzania w Mińsku (IPM), publikacja opracowania: "Wpływ kryzysu rosyjskiego na gospodarkę Białorusi" – analizy polityki pieniężnej, kursowej, fiskalnej, bilansu płatniczego i handlu zagranicznego
finansowanie: Freedom House

1.2.2 (2001) projekt: "Przemiany gospodarcze w Polsce i na Białorusi" – wizyty studyjne w Polsce ekspertów białoruskich, którzy konsultowali z ekspertami polskimi poszczególne elementy programu reform gospodarczych w Polsce w kontekście możliwych reform na Białorusi
finansowanie: RITA

1.2.3 (1999–2001) we współpracy z IPM – analiza gospodarki Białorusi i utworzenie Centrum Gospodarki Rynkowej

(2001–2002) edycja dwutomowej publikacji w j. rosyjskim i angielskim poświęconej sytuacji mikro- i makroekonomicznej Białorusi

finansowanie: Open Society Institute w Budapeszcie

1.2.4 (2001–2002) “Belarusian Economic Outlook” – we współpracy z IPM wydawanie (w j. rosyjskim) kwartalnika makroekonomicznego analizującego bieżące tendencje i prognozy dla gospodarki białoruskiej (<http://ipm.by>)

1.2.5 w latach 2003-04 zespół białoruskich ekspertów przygotowujących BG TOP i działających w ramach utworzonego na przełomie 2002 i 2003 roku Centrum Badawczego IPM-CASE ma ulepszyć narzędzia modelowe dla prognozowania zmiennych ekonomicznych na Białorusi. Drugim celem jest pozyskanie pozostałej połowy środków z subskrypcji, co prowadzić ma do samofinansowania BG TOP po 2005 r.

finansowanie: Open Society Institute

Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa

1.2.6 (2001) wyjazd grupy niezależnych obserwatorów z Polski na wybory prezydenckie na Białorusi – pomoc białoruskim niezależnym obserwatorom, włączenie w działania inicjatywy “Niezależnyje Naziraniye” powołanej przez grupę białoruskich organizacji pozarządowych

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego, współfinansowane z Programu Małych Grantów Ambasady Holenderskiej w Polsce

1.2.7 (2002–2003) monitorowanie sytuacji na przejściach granicznych i polityki wizowej w związku z wprowadzeniem wiz dla obywateli Białorusi, Rosji i Ukrainy, opublikowanie wyników w postaci raportów i poradnika dla osób wjeżdżających do Polski

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa

1.2.8 (2001) we współpracy z białoruskimi działaczami organizacji pozarządowych

projekt: “Wybory prezydenckie na Białorusi” – badania na temat przestrzegania prawa do sprawiedliwych i wolnych wyborów w okręgu grodzieńskim, zebrano materiał dotyczący naruszeń prawa i praw człowieka przez administrację państwową w okresie przedwyborczym

1.3 Kultura, historia

Białoruskie Zrzeszenie Studentów, Białystok

1.3.1 (2002) obchody tradycyjnego białoruskiego Święta Kupalle – Noc Kupały

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Białoruskie Towarzystwo Społeczno–Kulturalne, Białystok

1.3.2 coroczna konferencja: “Droga ku wzajemności” (w jęz. polskim i białoruskim), Białystok

1.3.3 (2002-2003) Festiwal Piosenki Polskiej i Białoruskiej “Białystok – Grodno”, odbywający się na zmianę w Grodnie (2002) i Białymstoku (2003)

finansowanie: dotacja Urzędu Miasta Białegostoku

Białoruskie Towarzystwo Społeczno–Kulturalne, Białystok

1.3.4 wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Dubiczach

projekt: doroczny Cerkiewnych Festiwal Kultury Białoruskiej

Białoruskie Towarzystwo Kulturalne CHATKA, Gdańsk

1.3.5 (2002) wystawa “Białoruś w obiektywie sopockich studentów” (wrzesień 2002, Urząd Miasta Sopotu oraz listopad 2002, liceum jezuickie, Gdynia)

1.3.6 (2001, 2002) Festiwal Mniejszości Narodowych i Grup Etnicznych – organizacja części białoruskiej

Białoruskie Zrzeszenie Studentów, Warszawa

1.3.7 (2001-2002) coroczna organizacja Festiwalu Muzyki Młodej Białorusi “Basowiszcza”

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska–Białoruś, Białystok

1.3.8 projekt: “Białoruś w kręgu kultury europejskiej” – prezentacja w Polsce zjawisk zachodzących w kulturze białoruskiej i twórczości mniejszości białoruskiej w Polsce, nawiązywanie kontaktów między osobami i instytucjami zajmującymi się kulturą z regionów przygranicznych,

1.3.9 (2000) publikacja leksykonu “Kto jest kim w Białorusi”

1.3.10 (2002) wydanie w języku polskim książki Wasilia Bykawa “Ściana”

Centrum Sztuki Współczesnej, Warszawa

1.3.11 (2000) projekt: “Nowa sztuka Białorusi” – prezentacja najnowszej białoruskiej kultury i sztuki finansowanie:

Fundacja im. Stefana Batorego

Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego, Gdańsk

Projekty w 2003:

1.3.12 "Muzyka moich dziadków", skierowany do mniejszości białoruskiej w Polsce – podróż badawcza w okolicach Brasławia oraz warsztaty muzyki etnicznej wraz z cyklem koncertów powarsztatowych (lipiec 2003)
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego, Europejska Fundacja Kultury, Rada Miasta Gdańska, Rada Miasta Gdyni oraz DMK,

1.3.13 "Tydzień kultury białoruskiej" w Gdańsku

1.3.14 Przegląd białoruskich filmów krótkometrażowych

1.3.15 Polsko-białoruskie warsztaty dla artystów performance

finansowanie: Dom ubiega się o granty na realizację tych programów

Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa

1.3.16 (2000-2001) wspólnie z miesięcznikiem "Mówią wieki",

projekt: "Historia Alternatywna" – cykl spotkań dla uczniów i nauczycieli szkół średnich na temat wspólnej historii:

- warsztat polsko-białoruski w Nieborowie (13-16 grudnia 2000)

- wydanie dwujęzycznego zeszytu "Historia Alternatywna. Spotkanie białorusko-polskie" – zawierającego prace uczniów szkół średnich polskich i białoruskich (2001)

- warsztaty podsumowujące program, podczas których omawiano dotychczasowe doświadczenia i plany kontynuacji programu (10-13 grudnia 2001, Lublin)

zakończenie planowane na 2003 – ma nastąpić wydanie publikacji

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja Ośrodka Karta, Warszawa

1.3.17 (2000) projekt: "Mój rodowód. Losy rodziny w XX wieku" – konkurs historyczny dla młodzieży białoruskiej

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.3.18 (2001) projekt: "Historia w skrzynce pocztowej" – szkolny konkurs historyczny dla młodzieży białoruskiej

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

"Niwa" Tygodnik Białorusinów w Polsce, Białystok

1.3.19 (2001) projekt dokumentacyjno – historyczny "Białoruskie losy"

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Stowarzyszenie Młodych Twórców "Ku Teatrowi", Poznań

1.3.20 projekt: "Mińska Wiosna" – spotkania publicystów, dziennikarzy, poetów i muzyków poświęcone obecnej sytuacji polityczno-kulturalnej na Białorusi

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.3.21 (2001) projekt: "Nowe doświadczenia w środowiskach młodzieżowych na Białorusi" – staże dla białoruskich menedżerów kultury (2001)

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Urząd Miasta Gdynia

1.3.22 (2002) Dzień Białoruski w Teatrze Miejskim w Gdyni

Wspólnota Kulturowa Borussia, Olsztyn

1.3.23 (2001) publikacja w ramach serii wydawniczej Biblioteka Borussi książki Sokrata

Janowicza "Ojczyźność – białoruskie ślady i znaki"

1.3.24 (2002) seminarium: "Polska – Białoruś: Historia i pamięć zbiorowa"

finansowanie: Fundacja im. Friedricha Eberta

1.3.25 (2003) publikacja "Tematy polsko – białoruskie" zawierające teksty wykładów wygłoszonych w czasie seminarium "Polska – Białoruś: Historia i pamięć zbiorowa" i inne teksty znawców tematu

finansowanie: Fundacja Friedricha Eberta, Fundacja Forda, Fundacja im. Stefana Batorego, Ministerstwo Kultury

1.3.26 (2003) publikacja "Antologia nowej literatury białoruskiej"

finansowanie: Fundacja Forda, Pro Helvetia

1.3.27 (2003) seminarium: "Historia Żydów w Europie Środkowo-Wschodniej", projekt realizowany przy współpracy z Młodzieżowym centrum Informacyjnym z Mińska

Związek Młodzieży Białoruskiej, Białystok

1.3.28 "Jesień bardów" – coroczny białoruski festiwal poezji śpiewanej, Bielsk Podlaski

1.4 Współpraca i wymiana młodzieży

Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska-Białoruś, Białystok

1.4.1 projekt: wsparcie przy organizacji Festiwalu Muzyki Młodej Białorusi "Basowiszczka" w Gródku k. Białegostoku;

1.4.2 letnie szkoły młodzieżowe w Międzyzdrojach i Palandze (we współpracy z Fundacją Polska Praca);

1.4.3 (2000, 2001) polsko-białoruskie warsztaty młodzieżowe poświęcone aktywności obywatelskiej młodych ludzi

finansowanie: Ambasada Brytyjska w Polsce

Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego w Gdańsku

1.4.4 (1999) pilotażowy projekt odbudowy struktur młodzieżowych na Białorusi – w jego wyniku uruchomiono pierwszy dom spotkań na Białorusi, w Nowogródku

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.4.5 (2003/2004) roczny staż w Domu wolontariusza z Białorusi

finansowanie: Instytut A. J. Muste'a w Nowym Jorku oraz DMK

Gdańska Fundacja Integracji Europejskiej, Gdańsk

1.4.6 (2000) projekt: wprowadzenie na Białoruś Karty EURO<26, która umożliwi młodzieży białoruskiej uczestniczenie w europejskich projektach młodzieżowych

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Gminny Zespół Oświatowy w Łukowie

1.4.7 (2003) we współpracy z Dobroczynną Fundacją Rozwoju Regionalnego "Nasza Wieża" z Brześcia na Białorusi,

projekt: "Międzynarodowy Obóz Przyjaźni" – dwutygodniowy obóz językowy dla

młodzieży z gminy Łuków i Brześcia

finansowanie: RITA

Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży, Mikuszewo

1.4.8 (2001) projekt: "Polsko-Białoruska wymiana młodzieży"

Niezależne Zrzeszenie Studentów, Warszawa

1.4.9 współpraca z białoruską opozycją: Forum Młodych i Związkiem Białoruskich Studentów – polska strona angażuje się w pomoc rzeczową i polityczną.

1.4.10 projekt: "Media a społeczeństwo obywatelskie w Rosji, Ukrainie i Białorusi"

1.4.11 współpraca organizacji młodzieżowych Polski, Ukrainy, Białorusi, Rosji i Mołdawii

Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego "Zawisza"

1.4.12 (2003) we współpracy z Federacją Skautingu Europejskiego, Lublin oraz Białoruskimi Skautami Europy (Stowarzyszenie Skautów Chrześcijańskich) w Mińsku,

projekt: wymiana międzynarodowa skautów z Białorusi i harcerzy z Polski, w celu dzielenia się doświadczeniem w zakresie metodyki skautowej; praca młodzieży z młodzieżą

finansowanie: RITA

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

1.4.13 (2003) Okręg Zachodniopomorski, we współpracy z Fundacją Lwa Sapiehy w Grodnie i organizacjami młodzieżowymi,

projekt: "Budujemy mosty – partnerstwo młodych Białorusinów i Polaków" – wymiana doświadczeń w zakresie organizacji aktywnego wypoczynku metodami harcerskimi, obóz wędrowny po Jurze Krakowsko – Częstochowskiej połączony z warsztatami dla liderów białoruskich

finansowanie: RITA

1.5 Stypendia

Fundacja im. Stefana Batorego

1.5.1 (od 1999) "Polskie reformy" – program stażowy dla młodych pracowników naukowych z Białorusi: miesięczne staże w polskich instytucjach naukowych, których celem jest przygotowanie środowiska młodych naukowców do reform w kraju, adresowany do ekonomistów, prawników i socjologów.

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego, National Endowment for Democracy, Program Małych Grantów Ambasady Holenderskiej.

1.5.2 (1999-2002) program stypendialny dla studentów z Białorusi na roczne studia uzupełniające w polskich Uniwersytetach (ekonomia, prawo, politologia, socjologia i historia) skierowany do studentów ostatnich lat studiów, którzy podejmują w swoich pracach dyplomowych próby analizy najbardziej palących problemów Białorusi.

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.6 Działania humanitarne

Caritas Polska, Warszawa

1.6.1 (2002) Projekt: pomoc finansowa w budowie Domu Miłosierdzia w Łahiszynie na Białorusi

1.7 Ochrona środowiska

Fundacja Nowy Staw, Lublin

1.7.1 (1999) projekt: Współpraca Młodych Ekologów Euroregionu "Bug 2000"- współpraca z organizacjami białoruskimi na rzecz rozwoju proekologicznych inicjatyw społecznych
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Stowarzyszenie Eko-Unia, Gliwice

1.7.2 (2002) projekt: Szkoła Liderów Ekologii dla młodzieży z Ukrainy i Białorusi
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, Kraków

1.7.3 (1999) projekt: Utworzenie na Białorusi centrum informacji o sytuacji ekologicznej i sposobach rozwiązywania problemów ekologicznych na Białorusi i w byłych republikach radzieckich
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.8 Opracowania i bazy danych

Fundacja Edukacja dla Demokracji w ramach Programu RITA – Przemiany w Regionie, Warszawa

1.8.1 (2002) CDrom "Działalność polskich organizacji pozarządowych za granicą"- wydany z okazji XII Forum Ekonomicznego w Krynicy
finansowanie: Program RITA – Przemiany w Regionie

Fundacja im. Stefana Batorego i Grupa Zagranica, Warszawa

1.8.2 (2002) publikacja: "Międzynarodowa działalność polskich organizacji pozarządowych"
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.8.3 (2002) "Social Diplomacy. The Case of Poland. International activity of Polish NGO's and their dialogue with the government"
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne IDEE we współpracy z Białoruskim Stowarzyszeniem Centrum Zasobowych (BARC), Stowarzyszeniem Społecznym "Diariusz", redakcją czasopisma "Arche"

1.8.4 (2003) projekt: "Promocja współpracy polskich i białoruskich organizacji pozarządowych" - Publikacja: "Białoruś – Trzeci Sektor. Naród, kultura, język" oraz wydanie multimedialnego dysku zawierającego bazę danych NGOs na Białorusi
finansowanie: Program RITA- Przemiany w Regionie, National Endowment for Democracy, Charles Stewart Mott Foundation

Instytut na Rzecz Demokracji w Europie Środkowej i Wschodniej IDEE we współpracy z Center for Pluralism Newsletter, Supalnoc

1.8.5 (1998) publikacja: "Białoruś – trzeci sektor"

finansowanie: National Endowment for Democracy, Open Society Institute Paris, Ambasada Niderlandów w Warszawie, Phare-tacis Democracy Program

1.9 Pisma białoruskie w Polsce

1.9.1 "Annus Albaruthenicus. God Biełaruski"

Wydawca: **Stowarzyszenie Villa Sokrates, Krynki**

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

1.9.2 "Bel'ski Gostinec": Krajaznauca – Kul'turny Czasopis"

w jęz. polskim i białoruskim

Wydawca: **Szkoła Podstawowa Nr 3 w Bielsku Podlaskim**

1.9.3 "Białoruskie Zeszyty Historyczne"

Wydawca: **Białoruskie Towarzystwo Historyczne, Białystok**

1.9.4 "Czasopis: białoruskie Pismo Społeczno-Kulturalne, Poświęcone Zagadnieniom Współczesności, Historii, Literatury i Sztuki, Miejsca Człowieka W Świecie"

w jęz. polskim i białoruskim

Wydawca: **Stowarzyszenie Dziennikarzy Białoruskich, Białystok**

1.9.5 "Fos: Czasopis Bractwa Prawasłaunaj Moladzi Belastocka-Gdan'skaj Eparchii"

w jęz. białoruskim

Wydawca: **Bractwo Młodzieży Prawosławnej w Białymstoku**

1.9.6 "Niwa: tygodnik Belarusa u Polsczy"

w jęz. białoruskim

Wydawcy: **Rada Programowa Tygodnika Niwa, Białystok** (Pragramnaja Rada Tydniewika Niwa)

1.9.7 "Pravincyja: Literaturna – mastackij czasopis"

2. Projekty wielostronne, w których Białoruś jest jednym z adresatów

2.1 Przekazywanie wiedzy i wymiana informacji

Agencja Artystyczna "Good summer", Warszawa

2.1.1 (2002) pod patronatem wielu polskich i zagranicznych organizacji zajmujących się ochroną przyrody projekt: I Międzynarodowy Festiwal Przyrody "Mikrosfera" – wystawy, projekcje filmów, spotkania literackie, koncerty

Ekologiczny Klub UNESCO – Pracownia na Rzecz Bioróżnorodności, Piaski

2.1.2 (2003) projekt: "Stanica w Kostomłotach" – aktywizowanie młodzieży z biednych terenów po pegeerowskich poprzez angażowanie w akcje społeczne, z udziałem młodzieży z parafii na Białorusi
finansowanie: RITA

2.1.3 (2001) projekt: "Międzynarodowy Rezerwat Biosfery Polesie Zachodnie. Współpraca transgraniczna między Polską, Białorusią i Ukrainą" – wizyta studyjna
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

2.1.4 (2000) projekt: "Bug – dziedziny współpracy" – wymiana doświadczeń na temat współpracy między organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym i lokalnym biznesem z partnerami z Ukrainy i Białorusi
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

2.1.5 projekt: Utworzenie Rezerwatu Biosfery "Polesie Zachodnie" – pierwszego na świecie transgranicznego obszaru utworzonego i zarządzanego przez organizacje pozarządowe (dla zarządzania tym rezerwatem powstał Ośrodek Promocji Zrównoważonego Rozwoju we Włodawie, który współtworzą organizacje pozarządowe z Polski, Ukrainy i Białorusi oraz administracja rządowa i samorządowa, a także naukowcy). Prowadzenie kampanii "O nową jakość życia na wsł" (po obu stronach granicznej rzeki Bug)

Fundacja Dobro Lokalne, Warszawa

2.1.6 (2002) we współpracy z Fundacją im. Lwa Sapiehy w Mińsku
projekt: "Biesiada samorządowa w Kutnie" – udział przedstawicieli samorządu z mohylewskiej, prezentacja regionu

Fundacja Edukacja dla Demokracji, Warszawa

2.1.7 (2002-2003) udział trenerów z Białorusi w Education for Democracy International Network (EDITnet) - sformalizowanej w 2002 roku w platformie skupiającej organizacje pozarządowe aktywne na polu edukacji obywatelskiej w swoich regionach. EDITnet skupia organizacje pozarządowe z Polski, Azerbejdżanu, Białorusi, Mongolii, Rosji, Tadżykistanu, Ukrainy i Uzbekistanu

2.1.8 (2001) udział przedstawiciela NGO z Białorusi na konferencji "Edukacja i demokracja 2001 – perspektywy rozwoju i współpracy" zorganizowanej przez Tashkent Public Education Center we współpracy z FED

2.1.9 (2000-2002) udział trenerów NGO z Białorusi w szkoleniach prowadzonych przez FED dla organizacji pozarządowych w Mongolii, Azerbejdżanie, Rosji i Uzbekistanie

Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa

2.1.10 (2000) projekt: "Rozszerzenie NATO i UE: wytyczanie nowych granic w Europie"- seminarium dla młodych dziennikarzy m.in. z Białorusi poświęcone rozszerzeniu NATO i UE, zmianach w tych organizacjach i stanowisku instytucji państwowych i społeczeństw Białorusi, Ukrainy, Polski i Rosji wobec tworzenia nowych granic w Europie

2.1.11 (2001) projekt: warsztaty "Współpraca NATO – państwa WNP w sferze bezpieczeństwa" z udziałem młodych politologów i ekspertów z Białorusi, Polski, Rosji i Ukrainy

2.1.12 (2000) projekt: "NATO w nowym milenium. Europa Środkowa i Wschodnia w europejskim systemie bezpieczeństwa" - seminarium dla młodych dziennikarzy m.in. z Białorusi

2.1.13 (2001) projekt: warsztaty dla młodych dziennikarzy m.in. z Białorusi na temat miejsca Europy Środkowo-Wschodniej w europejskim systemie bezpieczeństwa

2.1.14 (2001) projekt: seminaria z zakresie terapii uzależnień w Mińsku i Nowogródka na Białorusi prowadzone przez Komisję Edukacji w Dziedzinie Uzależnień

2.1.15 (2002-2003) projekt: "Klub dziennikarzy – Białoruś, Polska, Ukraina" – adresowany do dziennikarzy prasy regionalnej, cykl warsztatów i wizyt studyjnych

2.1.16 (2003) we współpracy z MSZ

projekt: "Nowi członkowie i nowi sąsiedzi Unii Europejskiej" – konferencja służąca dyskusji nad polityką wschodnią oraz podkreśleniu Polski jako jej inicjatora, z udziałem przedstawicieli krajów członkowskich, kandydujących, oraz Białorusi, Rosji i Ukrainy

finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja Instytut na Rzecz Demokracji w Europie Środkowo – Wschodniej – IDEE, Warszawa

2.1.17 (od 1992) projekt: Centra Pluralizmu - wspierające rozwój organizacji pozarządowych; istnieją w 22 krajach; wydawanie od 1994 roku "Centers for Pluralism Newsletter"; współorganizacja Towarzystwa Wzajemnej Informacji – internetowej bazy danych o organizacjach pozarządowych z krajów byłego ZSRR

Fundacja Lutnia Staropolska, Wysoka

2.1.18 (2000) projekt: "Wieczera 2000" – wspólne warsztaty muzyków i muzykologów z Białorusi, Rosji, Litwy i Ukrainy nad kontekstem kulturowym i muzycznym repertuarem religijnym i świeckim Renesansu
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja Nowy Staw, Lublin

2.1.19 (2001) projekt: Międzynarodowe Spotkania w Białoruskim Regionie Nadbużańskim. Współpraca z młodzieżową organizacją pozarządową "Żubr" z Białorusi

2.1.20 (2002) projekt: "Polskie Reformy" – warsztaty i wizyty studyjne dla przedstawicieli samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych, pozwalające poznać reformy dokonane w Polsce po 1989
finansowanie: RITA

Fundacja Solidarność Polsko Czesko-Słowacka, Warszawa

2.1.21 (od 1990) projekt: warsztaty Programu Edukacyjnego "Technika Wolnego Słowa" (podczas których uczestnicy zaznajamiają się z nowoczesnymi komputerowymi technikami edytorskimi)

finansowanie: National Endowment for Democracy

2.1.22 (od 2000) projekt: Program Edukacyjny "Niezależne Media" – praktyki dla dziennikarzy

Fundacja "Solidarna pomoc szkole"

2.1.23 (2001) projekt: "Demokratyczna szkoła podstawą demokratycznego społeczeństwa" – staże w Polsce dla nauczycieli z nadzoru pedagogicznego z Lwowa i Brześcia oraz wizyta studyjna polskich ekspertów we Lwowie i Brześciu

finansowanie: RITA

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa

2.1.24 (2000) konferencja "Meeting of NGOs from Eastern Europe – World Conference Against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance" zorganizowana w ramach przygotowania do World Conference (South Africa, z udziałem osób z Białorusi)

Integracyjny Klub Sportowy, Lublin

2.1.25 (2001) projekt: "Razem Nieprzetartym Szlakiem" – przekazywanie partnerom z Ukrainy i Białorusi polskich doświadczeń pracy teatralnej z młodzieżą niepełnosprawną, warsztaty teatralne, staże w Polsce liderów NGO i osób pracujących z niepełnosprawnymi

La Strada Fundacja przeciwko Handlowi Kobietami, Warszawa

2.1.26 (2002) projekt: "Spotkania na granicach" – szkolenia dla grup profesjonalistów z przygranicznych regionów Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Słowacji i Polski w zakresie prewencji i zwalczania handlu kobietami w krajach Europy Środkowej i Wschodniej

finansowanie: RITA

Stowarzyszenie Szkoła Liderów, Warszawa

2.1.27 (2001) projekt: "Pomosty międzymorza" – warsztaty i wizyty studyjne dla działaczy NGO z Kaliningradu, Białorusi i Ukrainy, dające uczestnikom podstawy teoretyczne i praktyczne z zakresu działania społecznego

finansowanie: RITA

Stowarzyszenie "Dzielimy się tym co mamy", Warszawa

2.1.28 (2001) projekt: "Ekipa Świętego Mikołaja" – aktywizacja społeczności na Ukrainie i Białorusi

finansowanie: RITA

Uniwersytet w Białymstoku

2.1.29 (2003) we współpracy w ośrodkami naukowymi na Wschodzie

konferencja: "Współpraca transgraniczna Polski z krajami bałtyckimi, Białorusią i Rosją-Obwód Kaliningradzki" mająca na celu pogłębianie wiedzy o stosunkach politycznych, ekonomicznych i społecznych z krajami sąsiedzkimi, wymianę doświadczeń w zakresie współpracy transgranicznej; publikacja książki z dorobkiem konferencji

finansowanie: RITA

2.2 Kultura i historia

Fundacja Muzyka Kresów, Dubienka

2.2.1 (2000) projekt: Międzynarodowa Letnia Szkoła Muzyki Tradycyjnej "Śpiew Archaiczny" – warsztaty śpiewu archaicznego prowadzone przez etnomuzykologów z Białorusi, Ukrainy, Litwy i Rosji; koncerty muzyki tradycyjnej; seminaria i dyskusje panelowe
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa

2.2.2 (2001) projekt: warsztaty z udziałem artystów z Białorusi, Polski, Słowacji, Niemiec, Ukrainy i Kosowa
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja "Pogranicze", Sejny

2.2.3 (2002) projekt: Klasa Dziedzictwa Kulturowego – w jego ramach realizacja filmu "Losy posłuchane – Białoruś", spotkania dyskusyjne podczas Post-jubileuszu Pogranicza

Fundacja Judaica – Centrum Kultury Żydowskiej w Krakowie

2.2.4 (2003) projekt: "Śladami dziedzictwa żydowskiego w Galicji" – letnia wyprawa mająca na celu przedstawienie dziedzictwa kulturowego polskich Żydów i zagadnień dotyczących stosunków polsko-żydowskich z udziałem osób z krajów Europy Środkowej i Wschodniej
finansowanie: RITA

Fundacja Ośrodka Karta, Warszawa

2.2.5 projekt: "Wspólne miejsce – Europa Wschodnia" – współpraca z niezależnymi ośrodkami m.in. z Białorusi, w celu dokumentowania i upowszechniania historii najnowszej Polski i Europy Wschodniej

Sokołowski Ośrodek Kultury, Sokołów Podlaski

2.2.6 (2001) projekt: "Nadbużańskie Spotkania Folklorystyczne" – festiwal zespołów obrzędowych, śpiewaczych i kapeli ludowych z Polski, Białorusi i Ukrainy
finansowanie: Fundacja im. Stefana Batorego

Wspólnota Kulturowa "Borussia", Olsztyn

2.2.7 (2000) projekt: polsko-niemiecko-białoruski obóz teatralny "Czarownice, stwórz i utopce"
2.2.8 projekt: "Historia Żydów w Europie Środkowo – Wschodniej" polsko-niemiecko-białoruski obóz przybliżający uczestnikom historii i tradycji żydowskich
finansowanie: dotacja z Polsko – Niemieckiej Współpracy Młodzieży oraz opłaty uczestników,
2.2.9 (2003) seminarium "Historia Żydów w Europie Środkowo - Wschodniej" przygotowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Upowszechniania i Promocji Kultury Żydowskiej w Warszawie, Młodzieżowym Centrum Informacyjnym z Mińska i Gesellschaft für Christlich-Judische Zusammenarbeit z Drezna

2.3 Wymiana młodzieży

Bractwo Młodzieży Prawosławnej

2.3.1 projekt: Letni Instytut Teologiczny w Supraślu z udziałem młodych prawosławnych m.in. Białorusi;
2.3.2 (2001) wymiana międzynarodowa z udziałem Białorusinów
2.3.3 (2000) Pielgrzymka Paschalna z udziałem gości z Białorusi

Fundacja Instytut Studiów Wschodnich, Lublin

2.3.4 we współpracy z innymi instytucjami: projekt: wakacyjne praktyki dla studentów z Białorusi, Ukrainy i Rosji

Fundacja Nowy Staw, Lublin

2.3.5 (2000) projekt: Ośrodek Europejskiej Wymiany i Współpracy Młodzieży

Katolickie Stowarzyszenie Młodych

2.3.6 (2001) projekt: "Szlakami Europy" – dwa międzynarodowe obozy wakacyjne z udziałem grupy z Białorusi

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Izraelskiej, Kołobrzeg

2.3.7 (2003) we współpracy z partnerami z Białorusi, Estonii, Litwy, Łotwy, Kaliningradu, Ukrainy
projekt: "Dni Tolerancji" – międzynarodowe spotkania młodzieży mające na celu zapobieganie przejawom antysemityzmu i ksenofobii, dające możliwość weryfikacji stereotypów na temat wschodnich sąsiadów Polski
finansowanie: RITA

Wspólnota Kulturowa "Borussia", Olsztyn

2.3.8 (2001) projekt: "Młodzież dla przyrody" - polsko-niemiecko-białoruski obóz ekologiczny
2.3.9 (2003) we współpracy z Parkiem Krajobrazowym Puszczy Romnickiej, Młodzieżowym Centrum "Veras" z Witebska, Naturschutzjugend L.V. Brandenburg z Poczdamu
projekt: Międzynarodowy obóz ekologiczny dla osób z Polski, Niemiec i Białorusi – edukacja ekologiczna i przyrodnicza oraz udział w programie badawczym zachowania bioróżnorodności gatunkowej na terenie Parku

finansowanie: dotacja z Polsko–Niemieckiej Współpracy Młodzieży oraz opłaty uczestników

2.4 Stypendia

Fundacja Centrum Prasowe dla Krajów Europy Środkowo-Wschodniej, Warszawa

2.4.1 (2003) we współpracy Fundacją im. Stefana Batorego, Kolegium Białoruskim w Mińsku oraz Fundacją Rozwoju Prasy Lokalnej w Mińsku

projekt: Program Stypendialny dla Młodych Dziennikarzy z Białorusi i Ukrainy

finansowanie: RITA

Fundacja Instytut Artes Liberales, Warszawa

2.4.2 (1999/2001) projekt: "Międzynarodowa Szkoła Humanistyczna Europy Środkowo – Wschodniej" (MSH) – w sesjach uczestniczyło 76 stypendystów z Białorusi

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Warszawa

2.4.3 (od 2000 r.) program stypendialny im. Lane'a Kirklanda: roczne studia uzupełniające i praktyki dla młodych liderów z administracji publicznej, środowisk akademickich, świata biznesu, mediów czy polityki krajów Europy Środkowej i Wschodniej

II. Organizacje prowadzące długofalowe projekty z Białorusią

CASE (Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych)

Sienkiewicza 12, 00-944 Warszawa,
tel.: (022) 622 66 27, 828 61 33, fax: (0 22) 828 60 69,
e-mail: case@case.com.pl, www.case.com.pl

Zakres działania

Centrum jest prywatną fundacją, założoną w 1991 roku, prowadzącą badania w zakresie transformacji, integracji europejskiej oraz gospodarki światowej. Fundacja realizuje projekty społeczno-ekonomiczne, prowadzi działalność szkoleniowo-edukacyjną i wydawniczą, a także działalność doradczą na rzecz rządów, organizacji międzynarodowych i sektora pozarządowego w krajach transformacji. W latach 1991-2003 projekty CASE prowadzone były w szesnastu krajach: Białorusi, Bułgarii, Czarnogórze, Gruzji, Kazachstanie, Kirgistanie, Macedonii, Mołdawii, Mongolii, Rosji, Rumunii, Serbii, Tadżykistanie, Turkmenistanie, Ukrainie, Uzbekistanie oraz niezależnym terytorium Kosowo.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

CASE współpracuje z Białorusią od 1991 roku. Główne formy aktywności CASE wobec Białorusi to:

- badania ekonomiczne prowadzone we współpracy z naukowcami z kraju i zagranicy
- doradztwo na rzecz sektora pozarządowego
- działalność publicystyczna i wydawnicza
- przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym (seminaria, konferencje, staże naukowe i konsultacje)

W latach 1994-2002 na Białorusi Fundacja zrealizowała pięć dużych projektów badawczo-doradczych dotyczących gospodarki rynkowej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Obecnie realizowany jest szósty projekt, który zakończy się w 2004 roku. Wszystkie projekty sfinansowane zostały ze środków zagranicznych.

Eksperti CASE wykonywali także analizy sytuacji gospodarczej Białorusi, w tym w 1998 r. na potrzeby Biura Stosunków Międzynarodowych Sejmu przygotowali "Raport na temat sytuacji ekonomicznej w Rosji, Białorusi i na Ukrainie". W oparciu o Raport została opracowana Rezolucja nr 1180, przedstawiona i uchwalona w Radzie Europy w styczniu 1999 roku. Raport spotkał się z bardzo wysoką oceną ze strony Sejmu.

Ze względu na duże doświadczenie oraz zainteresowanie realizacją procesu transformacji gospodarczej i politycznej na Białorusi, eksperci CASE aktywnie uczestniczyli w większości seminariów i konferencji ekonomicznych organizowanych na Białorusi w latach 1994-2002. Na rok 2003 przewidziany jest udział ekspertów CASE w co najmniej dwóch konferencjach na Białorusi.

Plany dotyczące Białorusi:

CASE zamierza zwiększać swoją aktywność na Białorusi głównie w dziedzinie badań i analiz makro- i mikroekonomicznych oraz, w miarę pojawiania się zapotrzebowania, także w dziedzinie doradztwa makro- i mikroekonomicznego i w dziedzinie polityki społecznej. Kierunki działalności CASE w przyszłości będą bezpośrednio wynikać z wyzwań, przed którymi stanie gospodarka Białorusi, w tym:

- powrót na ścieżkę reform rynkowych;
- demokratyzacja systemu politycznego i jego wpływ na zmianę celów i strategii funkcjonowania gospodarki;
- ewentualne zjednoczenie z Rosją i implikacje dla gospodarki Białorusi;
- włączenie Białorusi w globalne procesy gospodarcze.

Wobec powyższych wyzwań działalność CASE będzie się skupiała na:

- monitoringu i prognozowaniu sytuacji gospodarczej na Białorusi (makro i mikro);
- popularyzacji wiedzy ekonomicznej;
- capacity building w zakresie przygotowania białoruskich ekonomistów do pracy w projektach badawczych;
- oraz jeżeli powstaną ku temu odpowiednie warunki, CASE gotów jest zaangażować się w działalność doradczą przy opracowywaniu i wdrażaniu programu reform gospodarczych.

W celu zapewnienia powyższym planom właściwego zaplecza organizacyjnego, CASE na przełomie 2002-2003 roku w porozumieniu z Instytutem Prywatyzacji i Zarządzania utworzył na Białorusi Centrum Badawcze IPM-CASE, które weszło w skład networku CASE. Centrum Badawcze przejęło wszystkie wspólne projekty CASE i IPM. Obecnie Centrum odpowiada za przygotowanie i publikację kwartalnika "Gospodarka Białorusi: Tendencje, Ocen, Prognozy", comiesięcznych biuletynów pt. "Przegląd Gospodarki Białorusi" oraz pisma ekonomicznego "Ekowest". Ponadto periodycznie organizuje spotkania dotyczące gospodarki Białorusi i realizuje projekt badawczy poświęcony wspieraniu przedsiębiorczości prywatnej. Centrum ma także pełnić funkcję kuźni kadr kształcącej młodych białoruskich ekonomistów do pracy i przygotowującej ich do sprostania wyzwaniom stojącym przed Białorusią w bliższej i dalszej przyszłości.

Publikacje CASE oraz IPM poświęcone Białorusi dostępne są na stronach internetowych obu instytutów: www.case.com.pl oraz www.ipm.by.

Stowarzyszenie Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska–Białoruś

Adres: 15-888 Białystok, ul. Wyszyńskiego 2 lok. 87

Telefon: (85) 744 51 52, Fax (85) 744 55 37

E-mail: centrum@onet.pl

<http://www.bialorus.pl>

Zakres działania

Stowarzyszenie Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska – Białoruś powstało w 1997 w Białymstoku. Wśród założycieli Centrum są obywatele RP Polacy i Białorusini, aktywni w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym Białostoczczyzny. Centrum jest organizacją pozarządową i niedochodową, działającą ponad podziałami politycznymi, nie związaną ze związkami wyznaniowymi. Działalność Stowarzyszenia opiera się na środkach finansowych otrzymywanych od sponsorów instytucjonalnych oraz osób prywatnych.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska – Białoruś od początku swojego istnienia tj. od listopada 1997 roku realizuje projekty na Białorusi. Ich celem jest zacieśnianie współpracy pomiędzy polskimi i białoruskimi organizacjami pozarządowymi w Polsce i Republice Białoruś (m.in. współpraca z pro demokratycznymi środowiskami Mińska oraz z lokalnymi środowiskami sąsiadującego z Białostoczczyzną Obwodu Grodzieńskiego) Centrum prowadzi działalność kulturalną organizując spotkania teatralne, koncerty, festiwale.

Ważnym aspektem działalności Centrum od 2001 roku jest prowadzenie strony internetowej www.bialorus.pl. Środki na obsługę merytoryczną serwisu (redakcja oraz opieka informatyka) uzyskano z Fundacji Konrada Adenauera w Warszawie, oraz Ambasady Wielkiej Brytanii w Warszawie.

Jest on poświęcony Republice Białoruś, białoruskiej mniejszości narodowej w Polsce, zawiera informacje na temat polityki, gospodarki, kultury, poszanowania praw człowieka, organizacji pozarządowych i jest jedynym polskojęzycznym serwisem tego typu w Polsce. Dotychczas odwiedziło go ponad 40.000 osób, a ponad 300 osób (dziennikarze, politycy, analitycy, organizacje pozarządowe) to stali odbiorcy codziennej rozsyłki serwisu informacyjnego. Jest on wykorzystywany także przez wiele szkół, studentów, jako źródło wiedzy o współczesnej Białorusi i białoruskiej mniejszości narodowej w Polsce.

Głównymi adresatami działań Centrum są działacze samorządowi i lokalni, oraz dziennikarze.

Do głównych partnerów należą m.in.: Centrum Obrony Praw Człowieka "Wiosna", Centrum Analityczno – Naukowe "Białoruska Perspektywa", Fundacja Samorządowa im. Lwa Sapiehy, Stowarzyszenie Villa Sokrates, a także środowiska dziennikarskie.

Plany dotyczące Białorusi

Praca na pograniczu Polski, Białorusi i Litwy była jednym z priorytetów działalności stowarzyszenia w 2002 roku. Ten sam kierunek zostanie utrzymany także w latach następnych. Wynika to z palącej potrzeby tworzenia możliwie największej ilości kontaktów samorządowych, kulturalnych, pozarządowych na tym obszarze. Jest to szczególnie ważne w kontekście "uszczelniania" polskiej granicy wschodniej, jako przyszłej granicy Unii Europejskiej, co będzie się wiązać między innymi z obustronnym wprowadzeniem wiz pomiędzy krajami kandydującymi do UE (Polska i Litwa) a Białorusią, Ukrainą i Rosją. Sytuacja ta grozi poważnymi ograniczeniami w kontaktach polsko-białoruskich i białorusko-litewskich.

W 2003 roku będzie kontynuowane prowadzenie serwisu internetowego BIAŁORUŚ.PL. Projekt ten otrzymał dalsze wsparcie finansowe z Fundacji im. Konrada Adenauera w Warszawie.

Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego

ul. Św. Trójcy 4, 80-822 Gdańsk,

tel/fax: (058) 301 57 21,

e-mail: biuro@dmk.pl, <http://www.dmk.pl>

Zakres działania

Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana M. Kolbego w Gdańsku został założony w 1992 roku przez Zakon OO. Franciszkanów. Każdego roku, w Domu Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana M. Kolbego odbywają się międzynarodowe spotkania młodzieży z Europy Zachodniej, Środkowej i Wschodniej związane z zagadnieniami przemian społeczno - politycznych w krajach byłego "bloku komunistycznego". Od wielu lat szkoleni są multiplikatorzy międzynarodowej wymiany młodzieży. Dom posiada w centrum Gdańska własną bazę programową, seminaryjną i noclegową. W Domu gościć może jednocześnie 50 osób.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Pierwsze projekty realizowane przez Dom Pojednania i Spotkań w Gdańsku, w których uczestniczyli Białorusini odbyły się w roku 1994 r.

Płaszczyzny działań na Białorusi w latach 1994 – 2002:

- odbudowa struktur młodzieżowych
- wspieranie inicjatyw tworzących Międzynarodowe Domy Spotkań na Białorusi
- szkolenia i podróże studyjne dla nauczycieli

- warsztaty i podróże studyjne dla dziennikarzy
  - projekty wspierające kulturę lokalnych społeczności na Białorusi
  - projekty wspierające kulturę mniejszości białoruskiej w Polsce
  - staże i praktyki dla wolontariuszy
  - przekazywanie doświadczeń i wsparcie organizacyjne dla lokalnych mediów oraz organizacji pozarządowych
- Stałym partnerem Domu Pojednania i Spotkań w Gdańsku, zaangażowanym we wszystkie dotychczasowe projekty "na i dla" Białorusi jest Młodzieżowe Centrum Informacyjne w Mińsku.

Plany dotyczące Białorusi

Plaszczyzny działań na Białorusi w latach 2003 – 2005:

- aktywizacja młodzieży z małych ośrodków miejskich oraz wsi
- staże i szkolenia dla nauczycieli
- staże i szkolenia dla dziennikarzy
- projekty wspierające rozwój kultury mniejszości białoruskiej w Polsce
- staże i praktyki dla wolontariuszy

Fundacja Dobro Lokalne

02-492 Warszawa, ul. Cietrzewia 5,
tel (022) 633 3862, fax: 835 9444,
e-mail: dobrolok@poczta.wp.pl, www.dobrolokalne.org.pl

Zakres działania

Fundacja Dobro Lokalne została założona w 1998 roku.

Celem Fundacji jest:

- wspieranie działalności społecznej, kulturalnej, naukowej i oświatowej prowadzonej na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- kształtowanie instytucji państwa demokratycznego na poziomie lokalnym i regionalnym,
- integrowanie środowisk lokalnych,
- ochrona tradycji lokalnych i specyfiki regionalnej,
- ochrona środowiska i zabytków,
- wspieranie budowy Zjednoczonej Europy.

Fundacja promuje samorząd terytorialny i działa na rzecz społeczeństw lokalnych. Stara się w atrakcyjny sposób prezentować inicjatywy lokalne i trwale wzmacniać więzi społeczne – co roku organizuje Biesiady Samorządowe, Konwersatoria Samorządowe na bieżące tematy dotyczące Polski lokalnej.

Fundacja Promuje demokrację lokalną w Polsce poza granicami – w krajach Europy Wschodniej – Białoruś, Ukraina, Litwa

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Od 2000 roku Fundacja prowadzi programy skierowane do Białorusi.

Do chwili obecnej zrealizowano na Białorusi 8 projektów.

Partnerami w realizacji projektów białoruskich są: Ambasada RP, Instytut Polski w Mińsku Fundacja im. Lwa Sapiehy i Przedstawicielstwo OBWE w Mińsku.

Plany dotyczące Białorusi

Organizacja kolejnych konferencji i wyjazdów studyjnych w Polsce i na Białorusi. Dalsza współpraca z w /w partnerami.

Fundacja Edukacja dla Demokracji

ul. Nowolipie 9/11, 00-150 Warszawa,
tel.: (022) 635 72 51, fax: (022) 635 40 06,
e-mail: edudemo@edudemo.org.pl, www.edudemo.org.pl

Zakres działania

Celem działającej od 1989 roku Fundacji jest krzewienie wiedzy o demokracji i gospodarce wolnorynkowej oraz kształtowanie umiejętności działania obywatelskiego w państwie demokratycznym.

Dążąc do osiągnięcia tego celu Fundacja wspiera społeczności lokalne w działaniach na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego przez:

- wspieranie samorządności lokalnej;
- szkolenie pedagogów, działaczy lokalnych NGO oraz tworzenie samodzielnych zespołów trenerskich prowadzących edukację obywatelską;
- uspołecznianie szkoły wspieranie świadomego udziału społeczności lokalnej, rodziców, pedagogów oraz samorządu terytorialnego w decydowaniu o lokalnej polityce edukacyjnej, treściach i metodach oraz programie wychowawczym szkoły;

- tworzenie i publikowanie materiałów poświęconych edukacji obywatelskiej i funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Fundacja współpracuje z ludźmi różnych narodowości, wyznań czy przekonań politycznych w Polsce oraz krajach Europy Wschodniej (Ukraina, Białoruś, Rosja, Litwa, Łotwa, Zakaukazia (Azerbejdżan), Azji Centralnej (Uzbekistan, Kirgizstan, Kazachstan, Tadżykistan) i Mongolii.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Fundacja Edukacja dla Demokracji współpracuje z Białorusią i od 1995 r.

Współpraca ta obejmuje:

- wspieranie organizacji pozarządowych
- szkolenie zespołów trenerskich działających w społecznościach lokalnych (dotychczas wyszkoliliśmy 4 takie zespoły)
- reformę oświaty - aktywne metody nauczania w przedmiotach społecznych, budowanie pierwszych na Białorusi samorządów uczniowskich, tworzenie klubów nauczycielskich, budowa kształcenie lokalnej administracji oświatowej
- staże w Polsce i na Ukrainie dla nauczycieli i trenerów z Białorusi
- publikacje w języku białoruskim o funkcjonowaniu organizacji pozarządowych oraz edukacji obywatelskiej

W realizacji tych programów najważniejszymi partnerami na Białorusi są cztery zespoły trenerów skupione wokół organizacji pozarządowych:

Centrum Edukacyjne Rey (Nowogródek), Nowa Kastalia (Zodino), Międzynarodowy Kontakt (Minsk), oraz Młodzieżowe Centrum Pedagogicznego Chazenia (Zasławie).

Wymienione organizacje działają również w ramach EDITnet Education for Democracy International Network – sieci organizacji pozarządowych z regionu zaangażowanych w budowanie społeczeństwa obywatelskiego w swoich regionach

Ponadto:

Wsparcie finansowe projektów polsko-białoruskich w ramach programu RITA budowanie współpracy organizacji z Polski, Białorusi, Ukrainy i Litwy

Plany dotyczące Białorusi

Kontynuacja współpracy z zespołami trenerskimi, szersze zaangażowanie w reformowanie oświaty na szczeblu lokalnym, programy dla niezależnych mediów

Fundacja im. Stefana Batorego

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. (22) 536 02 00
fax (22) 536 02 20
batory@batory.org.pl
<http://www.batory.org.pl>

Celem Fundacji im. Stefana Batorego, powołanej w maju 1988 roku jest wspieranie rozwoju otwartego, demokratycznego społeczeństwa. Przez 15 lat Fundacja działała na polu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, wspomagała rozwój lokalnych organizacji pozarządowych, wspierała przemiany demokratyczne i rynkowe w Polsce i w Europie Środkowej i Wschodniej. Na inicjatywy te przeznaczyła 320 milionów złotych, przyznając przeszło 10 tysięcy dotacji i 5 tysięcy stypendiów.

W przededniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej Fundacja im. Stefana Batorego określiła na nowo pola i zakres swojej aktywności, kierując się analizą społecznych potrzeb i biorąc pod uwagę wysokość środków, jakie pozostają do jej dyspozycji. Działania Fundacji koncentrują się dziś na wzmocnianiu społecznej aktywności, propagowaniu wolności obywatelskich i zasad państwa prawa oraz rozwijaniu współpracy i solidarności międzynarodowej.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Współpraca Fundacji Batorego z partnerami z Białorusi jest stałym elementem strategii działań Fundacji od początku jej istnienia. Po zamknięciu Fundacji Sorosa na Białorusi (1997) współpraca ta przybrała kształt oddzielnego programu. W jego ramach Fundacja wierała:

- działania lobbingsowe, skierowanych na długofalowe planowanie i kształtowanie polityki donorów w stosunku do Białorusi
- spotkania informacyjne, szkolenia i wyjazdy studyjne dla przedstawicieli polskiego trzeciego sektora przybliżające warunki działania białoruskich NGO i dające możliwość znalezienia partnerów (1997-2000)
- cykl szkoleń, wizyt studyjnych i staży dla przedstawicieli białoruskich organizacji pozarządowych służących wzmocnieniu struktur trzeciego sektora na Białorusi i akumulacji wiedzy potrzebnej do konsolidacji i planowania rozwoju sektora. (1999-2001)

- projekt grantodawczy wspierający współpracę polskich i białoruskich organizacji pozarządowych . W latach 1998-2000 wspartych zostało 31 projektów
- cykl wizyt studyjnych, staży i konferencji, których celem była aktywizacja społeczna i podniesienie kwalifikacji zawodowych nauczycieli – grupy mogącej oddziaływać na proces kształtowania społeczeństwa otwartego na Białorusi. W projekcie wzięło udział 120 nauczycieli.
- programy stypendialny i stażowy dla studentów i młodych pracowników naukowych z Białorusi. Udzielono 120 stypendiów (od 1999 roku)
- cykl projektów wspierających pro-reformatorskie ruchy na Białorusi (wykłady na uczelniach białoruskich ekspertów z krajów Europy Środkowej i Wschodniej; cykl seminariów z udziałem środkowoeuropejskich ekspertów służących opracowaniu poszczególnych zagadnień dotyczących reform (od 2000 roku)

Plany dotyczące Białorusi

W roku 2004 Fundacja będzie kontynuować projekty wspierające pro-reformatorskie środowiska na Białorusi. Na bazie naszej dotychczasowej współpracy z tymi środowiskami, chcemy także rozwinąć działania skierowane na zwiększenie obecności tematu Białoruś w krajach Unii Europejskiej i promocję ekspertów białoruskich poza granicami kraju.

Obecnie trwają prace nad uruchomieniem wieloletniego programu wspierającego inicjatywy obywatelskie na Białorusi oraz stymulującego współpracę transgraniczną z organizacjami z państw za nią sąsiadujących.

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej

ul. Hauke Bosaka 11, 01-540 Warszawa,
tel.: (0 22) 869 92 00 07, fax (022) 839 22 85,
e-mail: biuro@frdl.org.pl, www.frdl.org.pl

Centrum Szkoleniowe Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Szczecinie

ul. Marii Curie-Skłodowskiej 4, 71-332 Szczecin
telefon: (091) 486-15-69, 486-15-74, 487-59-83, fax (091) 487-85-22
e-mail: sczfrdl@wsap.szczecin.pl

Zakres działania

Fundacja została utworzona w 1989 r. Jej misją jest szerzenie idei samorządności obywatelskiej, dlatego wspiera działania samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Programy edukacyjne i szkolenia kierowane są do urzędników samorządowych, radnych, członków społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych, małych i średnich przedsiębiorców itd. Działalność szkoleniowa prowadzona jest w sieci 16 ośrodków i czterech Wyższych Szkołach Administracji Publicznej.

Działania skierowane poza Polskę podejmowane są już od 1994 roku i liczba realizowanych projektów międzynarodowych jest coraz większa. Stanowiło to bezpośrednią inspirację dla powołania w 2001 roku wyspecjalizowanej jednostki organizacyjnej Fundacji pod nazwą Polski Instytut Demokracji Lokalnej. Ma ona za zadanie koordynację wszystkich działań realizowanych przez Fundację za granicą oraz bezpośrednie prowadzenie dużych programów wspierających budowę i rozwój samorządu terytorialnego w innych krajach.

Do tej pory FRDL realizowała swoje programy dla Ukrainy, Białorusi, Rosji (Obwodu Kaliningradzkiego i Syberii), Kazachstanu oraz Albanii, Macedonii i Federacyjnej Republiki Jugosławii (Serbii i Czarnogóry), Bośni i Hercegowiny.

Centrum Szkoleniowe Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Szczecinie, które powstało w 1990 roku jako regionalny ośrodek FRDL działa przede wszystkim w województwie zachodniopomorskim, współpracuje z Niemcami, Szwecją i Francją, działa na terenie Białorusi, Ukrainy, Kazachstanu i Gruzji.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Od roku 1995 Szczecińskie Centrum współpracuje z Białorusią.

Współpraca obejmuje:

- wspomaganie białoruskiej samorządności
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- szkoła demokracji i samorządności na Białorusi, Kształtowanie struktur społeczeństwa obywatelskiego na
- wspomaganie środowisk dziennikarskich i nauczycielskich oraz wspieranie młodej kadry

Centrum współpracuje z wieloma partnerami na Białorusi - zawsze są to przedstawiciele Trzeciego Sektora. Wśród nich na plan pierwszy wysuwa się Fundacja Lwa Sapiehy, ostatnio przede wszystkim jej grodzieńska filia. Inni partnerzy to Centrum "Supolnasc", Stowarzyszenie "Swobodne Słowo", Szkoła Młodych Dziennikarzy (działała przy gazecie "Pahonia" w Grodnie, Szkoła Praw Człowieka w Grodnie. Z uwagi na trudności z rejestracją stowarzyszeń często jest tak, że rzeczywista współpraca jest prowadzona z nieformalną i niezarejestrowaną grupą osób, której formalnym przedstawicielem jest organizacja działająca oficjalnie.

Plany dotyczące Białorusi

Celem współpracy jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi. Beneficjenci młodzi nauczyciele, starsza młodzież szkolna i studenci, działacze organizacji pozarządowych oraz dziennikarze - ale przede

wszystkim ci, którzy już współpracują z wydawnictwami internetowymi lub lokalnymi. Centrum będzie kontynuować wszystkie rozpoczęte wcześniej wątki: obywatelski, nauczycielski, młodzieżowy i dziennikarski - oraz podejmować nowe.

Obecnie Centrum ubiega się o grant na realizację projektu Nauczyciele i młodzież na rzecz społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi. Chce przeszkolić kolejną grupę nauczycieli i zorganizować we współpracy z nią kolejne warsztaty młodzieżowe oraz wspólny, polsko-białoruski sejmik młodzieżowy o tematyce europejskiej i integracyjnej. Wątek europejski i integracyjny jest bardzo ważny dla Centrum ponieważ Białoruś będzie za granicą Unii nie oznacza przecież, że nie będziemy współpracować. Tylko teraz ta sąsiedzka współpraca będzie miała wymiar europejski. Niesłuchanie ważne wydaje się przeciwdziałanie izolacji Białorusinów i wpychanie ich na siłę w ręce Rosji. Zatem choć w dającej się przewidzieć przyszłości nie można liczyć na integrację Białorusi z Unią Europejską, Centrum chce swymi projektami budować proeuropejskie nastawienia i promować europejski styl życia społecznego.

W dziedzinie przedsiębiorczości planuje opracowanie i przeprowadzenie projektu pokazującego młodym Białorusinom zalety i możliwości uczestniczenia w budowaniu gospodarki rynkowej, budowania własnej firmy - najlepiej współpracującej z polskim partnerem. Centrum ma w tym względzie dobre doświadczenia z polskimi odbiorcami.

Planuje zajęcie się problematyką pomocy społecznej. Szkolenia i nawiązywanie kontaktów charytatywnych i samopomocowych organizacji pozarządowych z Polski i Białorusi. Na Białorusi widoczny jest powolny wzrost świadomości, że nie da się rozwiązać rosnących problemów społecznych wyłącznie w oparciu o państwowe instytucje. Centrum chce wzmocnić swymi projektami te tendencje.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

ul. Bracka 18 m. 62, 00-028 Warszawa,
tel/fax: (022) 828 10 08,
e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl, www.hfhrpol.waw.pl

Zakres działania

Fundacja powstała w 1989 r. w Warszawie. Założyli ją działacze podziemnego Komitetu Helsińskiego. Helsińska Fundacja uchodzi za jedną z najbardziej doświadczonych i profesjonalnie działających organizacji pozarządowych w Europie. Helsińska Fundacja Praw Człowieka (HFPC) jest niedochodową, niezależną od państwa i ugrupowań politycznych instytucją, która w swej zagranicznej działalności zajmuje się kształceniem – w zakresie praw człowieka, rządów prawa i konstytucjonalizmu – osób związanych z organizacjami pozarządowymi, instytucjami państwowymi i mediami. HFPC naucza również skutecznego działania na rzecz ochrony i promocji praw człowieka. Od wielu lat jest wiodącym światowym centrum nauczającym specjalistów i działaczy praw człowieka w świecie postkomunistycznym.

Do państw priorytetowych należą Rosja, Ukraina i Białoruś, następnie państwa południowego Kaukazu oraz postkomunistyczne państwa Azji Centralnej. Fundacja działa również, choć mniej aktywnie, w państwach bałtyckich, na Słowacji, w Albanii i w Serbii.

Szkolenia organizowane przez HFPC przeszło do tej pory ponad 3.000 cudzoziemców, w większości przedstawicieli elit społecznych z ponad 20 krajów.

Działalność HFPC na poziomie międzynarodowym obejmuje:

- Szkolenia teoretyczne z zakresu wiedzy o prawach człowieka i mechanizmach ich ochrony
- Szkolenia w zakresie umiejętności skutecznego działania na rzecz ochrony praw człowieka i poszanowania prawa (np. techniki monitoringu praw człowieka, prowadzenie działań prawnych w interesie publicznym, organizowanie kampanii społecznych itp.)
- Szkolenia profesjonalnych grup zawodowych (prawnicy, adwokaci, sędziowie, pracownicy biur rzeczników praw obywatelskich, politycy i eksperci parlamentarni, dziennikarze, nauczyciele) przekazujące wiedzę o prawach człowieka i stosowane przez przedstawicieli tych zawodów techniki działania na rzecz ich ochrony
- Konsultacje eksperckie strategicznych planów działania oraz realizacji poszczególnych projektów
- Edukację publiczną (np. przez produkcję i dystrybucję filmów edukacyjnych w wersji rosyjskiej i angielskiej, które często są emitowane w stacjach telewizyjnych rozmaitych krajów).

Począwszy od roku 1990 – a od 1991 we współpracy z Radą Europy – HFPC organizuje coroczne Międzynarodowe Letnie Szkoły Praw Człowieka dla osób aktywnie zajmujących się ochroną praw człowieka ze wszystkich krajów postkomunistycznych.

Od 1998 roku, z uwagi na ogromne zainteresowanie Letnią Szkołą (co roku Fundacja otrzymuje około 1000 zgłoszeń), Fundacja organizuje również Międzynarodowe Zimowe Szkoły Praw Człowieka.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Wyspecjalizowany program białoruski istnieje od roku 1997. Jest on nastawiony na promowanie praw człowieka i państwa prawa, wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, oraz profesjonalizację działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw jednostki.

Beneficjenci to działacze organizacji pozarządowych, związków zawodowych, nauczyciele, adwokaci, dziennikarze oraz osoby aktywne w ruchu na rzecz praw człowieka.

Od roku 1990 do połowy 2001, ponad 500 osób przeszło rozmaite szkolenia HFPC. Ci z absolwentów naszych szkoleń, którzy utrzymują z nami kontakt (120 osób), spotkali się na Zjeździe Białoruskich Absolwentów w

Białobrzegach w lipcu 2001. Celem spotkania było omówienie możliwości współpracy rozmaitych ośrodków działających na rzecz praw człowieka w tym kraju.

Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa "BORUSSIA"

ul. Wyzwolenia 2 / 7, 10-106 Olsztyn
tel. / fax 089 – 534 00 26, tel. 089 – 523 72 93
e-mail: borussia@free.ngo.pl, borussia@rubikon.pl
Internet: www.free.ngo.pl/borussia

Zakres działania

Stowarzyszenie działa od roku 1990 na rzecz budowania i pogłębiania kultury dialogu i tolerancji między ludźmi różnych narodowości, wyznań i tradycji. Odwołując się do wielokulturowego dziedzictwa regionu Warmii i Mazur, dawnych Prus Wschodnich stara się kreować i promować nowe zjawiska kulturalne i prowadzić szeroko zakrojone działania edukacyjne na rzecz budowania i rozwijania społeczeństwa obywatelskiego.

"Borussia" realizuje projekty edukacyjne dla dorosłych i młodzieży (seminaria o tematyce historycznej, socjologicznej, obozy i warsztaty plastyczne, muzyczne, ekologiczne, teatralne), realizuje program wolontariacki, oferując młodzieży udział w długoterminowym wolontariacie zagranicznym. Stowarzyszenie prowadzi własne wydawnictwo, którego nakładem ukazuje się co roku kilkanaście pozycji, inicjuje i organizuje działania kulturalne (spotkania literackie, wystawy) oraz projekty służące rewitalizacji krajobrazu kulturowego. Stale współpracuje z organizacjami z Niemiec, Francji, Rosji, Litwy, Białorusi oraz Ukrainy.

Od października 2002 r. realizowany jest także program współpracy transgranicznej, którego celem jest inicjowanie działań na rzecz umacniania więzi regionalnych i promocji współpracy transgranicznej na poziomie jednostkowym i instytucjonalnym – przede wszystkim w partnerstwie z organizacjami z Rosji, Białorusi, Ukrainy i Litwy.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa Borussia współpracuje od 1993 roku z Białorusią, zapraszając do udziału w międzynarodowych obozach i seminariach młodzież z tego kraju. W pierwszych latach współpraca była prowadzona dzięki Towarzystwu Szkół Zjednoczonego Świata, z pomocą którego Borussia nawiązała kontakt z Liceum Humanistycznym z Mińska. Od 2000 r. stale współpracuje z Młodzieżowym Centrum Informacyjnym z Mińska, co roku zapraszając do udziału w projektach edukacyjnych młodzież współpracującą z tą organizacją. Problematyka białoruska znajduje stałe miejsce na łamach pisma "Borussia – Kultura – Historia – Literatura", wydawanego przez stowarzyszenie. W serii wydawniczej "Biblioteka Borussii" ukazują się książki o Białorusi, białoruskości, Białorusinach.

Plany dotyczące Białorusi

W 2003 planowany jest udział grupy młodzieży z Białorusi w seminarium "Historia Żydów w Europie Środkowo-Wschodniej" (Sejny, lipiec 2003). W projekcie weźmie udział 30-osobowa grupa młodzieży z Polski, Białorusi, Niemiec w wieku od 16 do 18 lat. Jego celem jest przybliżenie historii i tradycji Żydów z Europy Środkowo-Wschodniej i Izraela, historii Żydów sejneńskich, historii państwa Izrael, wprowadzenie do obyczajów: literatura, sztuka, rola religii w kulturze, specyfika życia codziennego i świątecznego; zajęcia praktyczne: gotowanie jedzenia koshernego, nauka tańców żydowskich, nauka podstaw j. hebrajskiego; Projekt realizowany jest we współpracy z Młodzieżowym Centrum Informacyjnym z Mińska.

W 2003 r. nakładem "Borussii" ukażą się 2 pozycje dotyczące tematyki białoruskiej:

"Tematy polsko-białoruskie" – piąta pozycja z edukacyjnej serii "Tematy..." (wydanie finansowane ze środków Fundacji im. Friedricha Eberta, Fundacji im. Stefana Batorego, Ministerstwa Kultury oraz z grantu Centrum Edukacji Obywatelskiej "Polska – Białoruś". Wydawnictwo to zawierać będzie teksty wykładów wygłoszonych podczas seminarium "Polska-Białoruś: historia i pamięć zbiorowa" (wrzesień 2002 r.), uzupełnione ciekawą prozą białoruską i polską oraz tekstami metodycznymi nauczycieli.

Dруга pozycja to książka "Antologia literatury białoruskiej", zawierająca wybór tekstów współczesnych pisarzy i poetów białoruskich. Ma ona przybliżyć polskiemu czytelnikowi najważniejsze zjawiska literackie dzisiejszej Białorusi.

Stowarzyszenie pragnie podejmować dalsze działania służące pogłębianiu relacji pomiędzy Polakami a Białorusinami, czemu służyło stworzenie w 2002 roku wspomnianego programu współpracy transgranicznej. Ma on inicjować wspólne projekty kulturalne, edukacyjne, społeczne oraz służyć wsparciem innym organizacjom zainteresowanym nawiązaniem kontaktów z Białorusią. Celem jest włączenie partnerów z Białorusi w projekt wolontariacki – koordynowany w Polsce przez "Borussię" – "Budowanie mostów w Europie – Wolontariat Socjalny", w ramach którego młodzi ludzie odbywają 12-miesięczny wolontariat socjalny, pracując w organizacjach pozarządowych, działających na rzecz lokalnych społeczności.

Stowarzyszenie Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne

Adres: ul. Szpitalna 5/16, 031 Warszawa
tel./fax.: 827 95 87, 828 03 50

Zakres działania

Stowarzyszenie kontynuuje działalność Programu Białoruskiego Fundacji Instytut na rzecz Demokracji w Europie Wschodniej (IDEE). Zajmuje się promowaniem idei demokracji i budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie inicjatyw obywatelskich i programów pozarządowych, edukacji na temat swobód demokratycznych, działaniu na rzecz transformacji społecznej i ustrojowej w krajach post-komunistycznych.

Stowarzyszenie jako samodzielna organizacja zostało zarejestrowane w 2000 roku. Oprócz działań skierowanych na Białoruś podjęło działalność na Ukrainie, prowadzi także program propagujący działalność polskich organizacji na wschodzie. Planuje programy europejskiej części Rosji oraz w Azji Centralnej.

Program białoruski w Fundacji IDEE realizowany był od 1994 roku. Zespół tego programu kontynuuje pracę od 2000 roku w ramach samodzielnego Stowarzyszenia Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne.

Dotychczasowa współpraca z Białorusią

Prasa niezależna - wsparcie mediów niezależnych na Białorusi (niezależna prasa lokalna i regionalna), partnerzy: "Miżnarodny Kantakt" i Fundacja Rozwoju Prasy Regionalnej w Mińsku, Białoruska Asocjacja Dziennikarzy. Program otwarty w 1995 roku.

Nauczyciele, administracja szkoły, lokalna administracja edukacji w Białorusi -program dla nauczycieli, partnerzy białoruscy: Nowaja Kastalia – Żodzino, Asocjacja "Rej" - Mińsk, Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego "Supolnaść", Towarzystwo Szkoły Białoruskiej, Towarzystwo Języka Białoruskiego, Liceum Białoruskie w Mińsku. Partnerzy polscy: Fundacja im. Stefana Batorego – Forum Europy Środkowo-Wschodniej, Dom Pojednania i Spotkań Św. Maksymiliana Kolbe z Gdańska, Integracyjny Klub Animatorów z Lublina, Stowarzyszenie "Razem do Europy" z Bielska-Białej.

Organizacje pozarządowe - program wsparcia białoruskich organizacji pozarządowych, partnerzy: "Miżnarodny Kantakt" (Mińsk), "Zgromadzenie Demokratycznych Organizacji Pozarządowych na Białorusi", "Białoruski Związek Centrów Resursowych" (BARC). W latach 1994-2001 przyznano małe granty ponad 700 różnym organizacjom lokalnym i inicjatywom nieformalnym.

Szkolenie trenerów dla organizacji pozarządowych, partnerzy: "Białoruski Związek Centrów Resursowych" (BARC), "Miżnarodny Kantakt" (Mińsk), Fundacja Edukacja dla Demokracji (Warszawa).

Koordynacja działań organizacji zagranicznych na Białorusi, partner: Komitet Wyborców Ukraińskich, Towarzystwo Lwa (Ukraina).

Środowiska twórcze - (czasopisma kulturalne, środowiska uniwersyteckie i Białoruskiej Akademii Nauk, centra analityczne).

Współpraca kulturalna - partnerzy: Fundacja Nasza Niwa, Tygodnik "Nasza Niwa", Pen-Centrum - Białoruś, Stowarzyszenie Diariusz, czasopisma: "pARTisan", "Arche", "Spadczyna", Stowarzyszenie Artystów Białoruskich.

Działalność wydawnicza - partnerzy: Fundacja Nasza Niwa, Tygodnik "Nasza Niwa", Pen-Centrum - Białoruś, Stowarzyszenie Diariusz, czasopisma: "pARTisan", "Arche", "Spadczyna", Stowarzyszenie Artystów Białoruskich, "Białoruski Związek Centrów Resursowych" (BARC), Grupa Analityczna przy "Arche" (Mińsk).

Plany dotyczące Białorusi

Swymi działaniami Stowarzyszenie planuje docierać do młodzieży, mediów, aktywizować środowiska kobiece, lokalną inteligencję (tworzenie środowisk nauczycieli, lekarzy, lokalnej administracji), wspierać prodemokratycznych deputowanych do lokalnych sowietów, centra rozwoju regionalnego, aktywizować młode środowiska twórcze (centra analityczne, czasopisma), intensyfikować i koordynować projekty transgraniczne z białoruskimi organizacjami pozarządowymi.

Młodzież: kontynuacja pracy z młodymi lokalnymi liderami - przedstawicielami ngo-sów. Obecny projekt określił główną grupę liderów regionalnych, którzy uczestniczą w cyklu treningów podwyższających poziom profesjonalizmu ngo's i służących integrowaniu młodego pokolenia liderów z różnych regionów. Wizyty studyjne, staże i tzw. kursy intensywne są przewidziane także w trakcie trwania projektu. Równocześnie trwa praca nad identyfikacją i wsparciem młodych lokalnych liderów (także po przez poszerzenie kontaktów z młodzieżą z innych krajów, szczególnie z Ukrainy).

Media: Stowarzyszenie skupi się na: wzmocnieniu Fundacji Rozwoju Prasy Regionalnej; rozwijaniu alternatywnej sieci dystrybucyjnej dla prasy w regionach; wspieraniu nowych gazet w dużych miastach wschodniej Białorusi (Homel, Mohylew, Mozyr, Swietlagorsk, Orsza, Nowopołock); przygotowaniu i rozwijaniu dwu-letniego podyplomowego studium dziennikarskiego w Mińsku; wypracowaniu programów nauczania i formowania wykładowców dla lokalnych szkół dziennikarstwa.

Organizacje kobiece: współpraca z organizacjami działającymi na rzecz kobiet, szczególnie BOTZH (Białoruska Organizacja Pracujących Kobiet).

Lokalna inteligencja (tworzenie środowisk, nauczycieli, lekarzy, lokalnej administracji):

Integracja lokalnych środowisk inteligentkich i zbliżenie ich do kręgu organizacji pozarządowych i pro demokratycznych działaczy lokalnych.

Integracja inteligencji wokół lokalnych problemów społecznych pozwalająca na wypracowanie programów społecznych działań lokalnych, wykształcenie i wypromowanie w społecznościach lokalnych liderów społecznych – autorytetów będących w stanie pociągnąć za sobą społeczeństwo.

Wsparcie pro demokratycznych deputowanych do lokalnych rad, centra rozwoju regionalnego: kształtowanie współpracy lokalnych polityków oraz budowanie lokalnych programów działań na rzecz rozwoju regionów.

Tworzenie współpracy ponad regionalnej i wypracowywanie programów politycznych będących podstawą do zaistnienia demokratycznych liderów partyjnych.

Aktywizacja młodych środowisk twórczych (centra analityczne, czasopisma):

wspieranie czasopiśmiennictwa oraz niezależnych środowisk intelektualnych, a przede wszystkim umożliwienie działalności wydawniczej tym środowiskom.

Intensyfikacja i koordynacja projektów transgranicznych z białoruskimi organizacjami pozarządowymi:

koordynacja i intensyfikacja działań organizacji pozarządowych z Litwy, Ukrainy, Rosji, Polski, Słowacji i Czech na Białorusi.

opracowanie Grażyna Czubek, Agnieszka Dujka, Agnieszka Komorowska

WSTĘP	2
I. OPISY PROJEKTÓW	4
1. PROJEKTY DWUSTRONNE POLSKO–BIAŁORUSKIE.....	4
1.1 Przekazywanie wiedzy i wymiana informacji	4
1.2 Działania doradcze i monitoring	7
1.3 Kultura, historia.....	8
1.4 Współpraca i wymiana młodzieży.....	9
1.5 Stypendia.....	10
1.6 Działania humanitarne.....	10
1.7 Ochrona środowiska	11
1.8 Opracowania i bazy danych	11
1.9 Pisma białoruskie w Polsce	11
2. PROJEKTY WIELOSTRONNE, W KTÓRYCH BIAŁORUŚ JEST JEDNYM Z ADRESATÓW	12
2.1 Przekazywanie wiedzy i wymiana informacji	12
2.2 kultura i historia	13
2.3 Wymiana młodzieży.....	14
2.4 stypendia	15
II. ORGANIZACJE PROWADZĄCE DŁUGOFALOWE PROJEKTY Z BIAŁORUSIĄ	16
CASE (Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych).....	16
Stowarzyszenie Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska–Białoruś	17
Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego	17
Fundacja Dobro Lokalne	18
Fundacja Edukacja dla Demokracji	18
Fundacja im. Stefana Batorego	19
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej.....	20
Centrum Szkoleniowe Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Szczecinie	20
Helsińska Fundacja Praw Człowieka.....	21
Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa “BORUSSIA”	22
Stowarzyszenie Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne	22